

5. Laiuse.

1. Asend.

Laiuse (saksa keeles *Lais*) kihelkond moodustab Põhja-Tartumaa loodepoolseima sopi vastu Viljandi-, Järva- ja Virumaa raja (kiriku geogr. laius $58^{\circ} 46' 48''$ põhja pool, ida pikkus Greenw. $26^{\circ} 30' 15''$). Tartumaa pool puutuvad ta piirid kokku Avinurme, Torma, Palamuse ja Kursi kihelkonnaga. Kuulub Põhja-Tartumaa koolinõuniku jaoskonda, Tartu-Võru Rahukogu 4. jaoskonna rahukohtuniku piirkonda, Tartu maakonna politsei 4. (Vaimastvere, Jõgeva, Laiuse vald) ja 2. (Laius-Tähkvere v.) jaoskonda, ev.-luteri usu kogudusena Tartu praostkonda, Laiuse apostliku õigeusu kogudusena Tartu praostkonda.

2. Arvustik.

Pindala 1-verstalise kaardi järele 505.1 km^2 , millest järvede all 3.8 km^2 (0.75%). Suurim pikkus läänest itta — üle Endla järve, Kärde mägede, Pedja jõe, Reastvere voore ja Laius-Tähkvere mõisa — 31.6 km , laius põhjast lõunasse — Virumaa piirilt Villakvere küla kohalt üle Rohe küla, Jõgeva ja Pakaste mõisa — 24.6 km , piiri pikkus 142.2 km , sellest vastu Virumaad 42.4 km , Järvamaad — 12.8 km ja Viljandimaad — 21.7 km . **Valdadest** kuuluvad siia: Vaimastvere ($15\,931.5 \text{ ha}$), Jõgeva ($14\,665.1 \text{ ha}$), Laiuse ($13\,384.8 \text{ ha}$) osa Laius-Tähkvere ($13\,931.3 \text{ ha}$) ja peale selle väike osa Kuremaa vallast (Võikvere krjm.) **Elanikkude** arv vallaraamatute järgi (1922. a.): Vaimastvere vallas: eestikeelseid 1502 (mehi 719, naised 783), venekeelseid 6 (m. 3, n. 3), saksakeelseid 6 (m. 3, n. 3), muukeelseid 4 (m. 1, n. 3), kokku 1518 (m. 726, n. 792); Jõgeva vallas: eestikeelseid 2406 (m. 1185, n. 1221), venekeelseid 15 (m. 7, n. 8), saksakeelseid —, muukeelseid 14 (m. 9, n. 5), kokku 2435 (m. 1201, n. 1234); Laiuse vallas: eestikeelseid 3014 (m. 1305, n. 1709), venekeelseid 10 (m. 2, n. 8), saksakeelseid 19 (m. 6, n. 13), muukeelseid —, kokku 3043 (m. 1313, n. 1730); Laius-Tähkvere vallas: